

APLINKOS
APSAUGOS
AGENTŪRA

INVAZINIŲ RŪŠIŲ NAUDOJIMO REIKALAVIMAI

TEISĖS AKTAI, REGLAMENTUOJANTYS INVAZINIŲ RŪŠIŲ NAUDOJIMĄ

- Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos įstatymas (toliau – Įstatymas)
<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.46542/asr>
- Lietuvos Respublikos laukinių augalų ir grybų įstatymas
<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.83678/asr>
- Invazinių rūšių kontrolės ir naikinimo tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas)
<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.179371/asr>
- Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1143/2014 dėl invazinių svetimų rūšių introdukcijos ir plitimo prevencijos ir valdymo (toliau – Reglamentas (ES) Nr. 1143/2014)
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/PDF/?uri=CELEX:32014R1143&from=LT>

INVAZINĖS RŪŠYS IR JŲ NAUDOJIMO GALIMYBĖS

Invazinė rūšis – augalų, gyvūnų ar grybų svetimžemė rūšis, porūšis arba žemesnio taksono egzemplioriai, introdukuoti už jų natūralaus paplitimo arealo ribų ir kurių įsikūrimas arba plitimas kelia grėsmę arba daro neigiamą poveikį biologinei įvairovei, ekosistemoms, ekonomikai ar kenkia žmonių sveikatai.

Invazinių Lietuvoje rūšių sąrašas

<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.239692/asr>

Sąjungai susirūpinimą keliančių invazinių svetimų rūšių sąrašas

[EUR-Lex - 02016R1141-20250807 - EN - EUR-Lex](#)

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A02016R1141-20250807>

Invazinių rūšių informacinė sistema

<https://inva.biip.lt/>

! Gyvybingų invazinių rūšių laikymas, auginimas, veisimas, dauginimas, mainymas, įvežimas, perkėlimas, prekyba ar kitoks jų naudojimas yra draudžiamas.

Naudoti invazines rūšis, įtrauktas į Sąjungai susirūpinimą keliančių invazinių svetimų rūšių sąrašą, leidžiama turint Reglamente (ES) Nr. 1143/2014 nustatytus leidimus naudoti invazines rūšis (toliau – Leidimas naudoti invazines rūšis).

LEIDIMAS NAUDOTI INVAZINES RŪŠIS

Leidimai naudoti invazines rūšis reikalingi ketinant naudoti gyvus gyvūnus, gyvybingus augalus, grybus ir mikroorganizmus bei gyvybingas jų dalis, kai rūšys įtrauktos į Sąjungai susirūpinimą keliančių invazinių svetimų rūšių sąrašą, nustatytą vadovaujantis Reglamento (ES) Nr. 1143/2014 (toliau – Sąjungos invazinių rūšių sąrašas) 4 straipsnio nuostatomis.

Aplinkos apsaugos agentūra išduoda šiuos Leidimus naudoti invazines rūšis:

- Reglamento (ES) Nr. 1143/2014 8 straipsnyje nurodytus **leidimus naudoti invazines rūšis moksliniams tyrimams, *ex situ* išsaugojimui arba naudoti invazines rūšis medicinos tikslais, kai to reikia siekiant pažangos žmonių sveikatos srityje;**
- Reglamento (ES) Nr. 1143/2014 9 straipsnyje nurodytus **leidimus naudoti invazines rūšis tikslais, susijusiais su įtikinamais visuomenės interesais, įskaitant socialinio ar ekonominio pobūdžio interesus.**

DOKUMENTAI, KURIUOS REIKIA PATEIKTI SIEKIANT GAUTI LEIDIMĄ NAUDOTI INVAZINES RŪŠIS

Kartu su prašymu gauti leidimą naudoti invazines rūšis moksliniams tyrimams, *ex situ* išsaugojimui arba naudoti invazines rūšis medicinos tikslais, kai to reikia siekiant pažangos žmonių sveikatos srityje, pateikiami visi dokumentai ir informacija, nurodyti [Tvarkos aprašo 37 punkte 1-11 papunkčiuose ir ReglamentO \(ES\) Nr. 1143/2014 8 straipsnyje](#) :

- informacija apie asmenį, įskaitant pavadinimą ir adresą;
- į Sąjungos invazinių rūšių sąrašą įrašytų rūšių, kurių atžvilgiu prašoma išduoti leidimą naudoti invazines rūšis, lietuviški ir lotyniški pavadinimai;
- Kombinuotosios nomenklatūros kodai, kaip numatyta 1987 m. liepos 23 d. Tarybos reglamentu (EEB) Nr. 2659/87 dėl tarifų ir statistinės nomenklatūros bei dėl Bendrojo muitų tarifo (OL L 256, 1987 9 7, p. 1) (toliau – Reglamentas (EEB) Nr. 2659/87);
- konkrečių egzempliorių skaičius arba kiekis;
- priežastys, kodėl prašoma leidimo;
- į Sąjungos invazinių rūšių sąrašą įrašytos rūšys laikomos ir tvarkomos uždaroje valdoje:
 - ✓ egzemplioriai yra fiziškai izoliuoti ir negali ištrūkti į laisvę arba plisti, arba jų Leidimo naudoti invazines rūšis neturintys asmenys negali perkelti iš valdos, kurioje jie laikomi;
 - ✓ valymo, atliekų tvarkymo ir priežiūros protokolais užtikrinama, kad nė vienas egzempliorius ar galinti daugintis dalis neištrūktų į laisvę, neplistų ar jo negalėtų perkelti Leidimo naudoti invazines rūšis neturintys asmenys;
 - ✓ egzemplioriai perkeliama iš valdos, jie realizuojami arba sunaikinami nesukeliant kančios taip, kad nebūtų jokios veisimosi ar dauginimosi už tos valdos ribų galimybės.
- veiklą turi vykdyti tinkamos kvalifikacijos darbuotojai. Tai asmenys, kurie susipažinę su invazinės rūšies biologinėmis savybėmis, jų laikymo uždaroje valdoje ypatybėmis, Reglamente (ES) Nr. 1143/2014 ir leidime naudoti invazines rūšis nurodytais reikalavimais bei priežiūros sistema, likvidaciniu ir nenumatytu atvejų planais bei geba elgtis pagal juose nurodytus veiksmus;
- į uždara valdą ir iš jos vežama tokiomis sąlygomis, kuriomis būtų užkirstas kelias į Sąjungos invazinių rūšių sąrašą įrašytų rūšių ištrūkimui į laisvę, kaip nustatyta Leidime naudoti invazines rūšis;
- į Sąjungos invazinių rūšių sąrašą įrašyti gyvūnai pažymimi arba prireikus kitu būdu veiksmingai identifikuojami, naudojant metodus, kurie nesukelia išvengiamo skausmo, streso ar kančių;
- ištrūkimo į laisvę, plitimo ar perkėlimo rizika yra veiksmingai valdoma, atsižvelgiant į rūšies tapatybę, biologiją ir plitimo būdus, numatomą veiklą ir uždara valdą, sąveiką su aplinka ir kitus atitinkamus veiksnius;
- **Leidimo naudoti invazines rūšis prašytojas parengia ir pateikia tęstinės priežiūros sistemą ir nenumatytų atvejų planą, kad būtų žinoma, kaip elgtis invazinėms rūšims ištrūkus į laisvę ar paplitus, įskaitant likvidavimo planą.**

DOKUMENTAI, KURIUOS REIKIA PATEIKTI SIEKIANT GAUTI LEIDIMĄ NAUDOTI INVAZINES RŪŠIS

Leidimui naudoti invazines rūšis tikslais, susijusiais su įtikinamais visuomenės interesais, įskaitant socialinio ar ekonominio pobūdžio interesus gauti kartu su prašymu pateikiami visi dokumentai ir informacija, nurodyta [Tvarkos aprašo 37 punkte 1-11 papunkčiuose](#), taip pat pateikiama papildoma informacija, kaip nurodyta [Reglamento \(ES\) Nr. 1143/2014 9 straipsnio 4 dalyje](#), kuri bus pateikiama paraiškoje Europos Komisijai.

Paraiškas, gauti Leidimą naudoti invazines rūšis tikslais, susijusiais su įtikinamais visuomenės interesais, įskaitant socialinio ar ekonominio pobūdžio, Europos Komisijai teikia Aplinkos apsaugos agentūra.

! Leidimas naudoti invazines rūšis moksliniams tyrimams, *ex-situ* išsaugojimui arba naudoti invazines rūšis medicinos tikslais, kai to reikia siekiant daryti pažangą žmonių sveikatos srityje, išduodamas tik ribotam į Sąjungos invazinių rūšių sąrašą įrašytų rūšių ir egzempliorių skaičiui, kuris neviršija laikymo uždaroje valdoje pajėgumų.

 Visi reikiami dokumentai, siekiant gauti Leidimą naudoti invazines rūšis, siunčiami Aplinkos apsaugos agentūrai el. pašto adresu aaa@gamta.lt

IŠIMTYS, KUOMET LEIDIMAS NAUDOTI INVAZINES RŪŠIS NEREIKALINGAS

Be Leidimų naudoti invazines rūšis, įtrauktas į Sąjungos invazinių rūšių sąrašą, leidžiama:

- **asmenims, kurie nekomerciniais tikslais laiko gyvūnus augintinius ir jie yra įtraukti į Sąjungos invazinių rūšių sąrašą, tuos gyvūnus leidžiama laikyti iki natūralios jų mirties ir vežti į Sąjungą, iš Sąjungos arba per Sąjungos teritoriją, jei:**
 - ✓ gyvūnus turėjo dar prieš įtraukiant juos į Sąjungos invazinių rūšių sąrašą;
 - ✓ gyvūnai yra laikomi uždaroje valdoje ir imtasi visų priemonių, kad jie nesidaugintų ir neištrūktų į laisvę.
- **asmenims, kurie laiko invazines rūšis komerciniais tikslais, ir jas įsigijo prieš tas rūšis įtraukiant į Sąjungos invazinių rūšių sąrašą:**
 - ✓ leidžiama ne ilgiau kaip 2 metus nuo konkrečios rūšies įtraukimo į Sąjungos invazinių rūšių sąrašą laikyti ar vežti tos rūšies gyvus egzempliorius arba galinčias daugintis jų dalis, siekiant juos (jas) parduoti arba perduoti asmenims, kuriems yra išduotas Leidimas naudoti invazines rūšis moksliniams tyrimams, *ex-situ* išsaugojimui arba naudoti invazines rūšis medicinos tikslais, kai to reikia siekiant daryti pažangą žmonių sveikatos srityje, jei egzemplioriai laikomi uždaroje valdoje ir vežami uždarame konteineryje, ir jei sudarytos visos sąlygos, kad tie egzemplioriai negalėtų daugintis ar ištrūkti į laisvę, arba tuos egzempliorius sunaikinti nesukeliant kančios siekiant išsekvoti jų išteklius vadovaujantis teisės aktų nustatyta tvarka;
 - ✓ gyvus egzempliorius parduoti arba perduoti asmenims nekomerciniais tikslais leidžiama 1 metus po jų įtraukimo į Sąjungos invazinių rūšių sąrašą, jei egzemplioriai laikomi uždaroje valdoje ir vežami uždarame konteineryje ir sudarytos visos sąlygos, kad tie egzemplioriai negalėtų daugintis ar ištrūkti į laisvę.

IŠIMTYS, KUOMET LEIDIMAS NAUDOTI INVAZINES RŪŠIS NEREIKALINGAS

Naudoti invazines rūšis (gyvus gyvūnus), kurios įrašytos į Invazinių Lietuvoje rūšių sąrašą ir neįtrauktos į Reglamente (ES) Nr. 1143/2014 nurodytą Sąjungai susirūpinimą keliančių invazinių svetimų rūšių sąrašą, leidžiama:

- kai jos laikomos turint leidimą įkurti zoologijos sodą, nurodytą Įstatymo 17 straipsnyje;
- laikant jas mokslo ir studijų institucijose mokslo tikslais ir turint leidimą laikyti nelaisvėje laukinius gyvūnus, nurodytą Įstatymo 8 straipsnyje;
- laikant jas švietimo įstaigose švietimo tikslais ir turint leidimą laikyti nelaisvėje laukinius gyvūnus, nurodytą Įstatymo 8 straipsnyje. Šie gyvūnai turi būti laikomi uždaroje valdoje ir imtasi visų priemonių, kad jie nesidaugintų ir neištrūktų į laisvę;
- kai jos laikomos ir veisiamos specializuotuose kailinių žvėrelių auginimo ūkiuose ir jais prekiaujama siekiant sudaryti veislinę bandą specializuotuose kailinių žvėrelių auginimo ūkiuose;
- kai gyvūnai, kurių rūšys nurodytos Invazinių Lietuvoje rūšių sąrašė, teisėtai įgyti iki 2014 m. liepos 1 d. arba įgyti iki šių rūšių įrašymo į Invazinių Lietuvoje rūšių sąrašą. Šiuos gyvūnus dauginti draudžiama ir turi būti užkirstas kelias jiems ištrūkti į laisvę.

! Jeigu invazinė rūšis įtraukta ir į Lietuvos invazinių rūšių sąrašą, ir į Sąjungos invazinių rūšių sąrašą, taikomos Reglamento (ES) Nr. 1143/2014 ir Tvarkos aprašo nuostatos, reglamentuojančios į Sąjungos invazinių rūšių sąrašą įtrauktų rūšių naudojimą.

LEIDIMO NAUDOTI INVAZINES RŪŠIS GALIOJIMO SUSTABDYMAS

Leidimo naudoti invazines rūšis galiojimas sustabdomas, jeigu leidimo turėtojas:

- nesilaiko išduotame leidime nustatytų sąlygų, kurios nurodytos Reglamente (ES) Nr. 1143/2014;
- pažeidžia [Reglamento \(ES\) Nr. 1143/2014 8 straipsnio 2 ir 3 dalių reikalavimus](#);
- dėl kitų priežasčių, nurodytų [Reglamento \(ES\) Nr. 1143/2014 8 straipsnio 5 dalyje](#);
- leidimo turėtojas pateikia rašytinį prašymą sustabdyti leidimo galiojimą, bet ne ilgesniam kaip 2 metų laikotarpiui.

Leidimo naudoti invazines rūšis galiojimo sustabdymas panaikinamas:

- jeigu leidimo turėtojas ne vėliau kaip per 6 mėnesius pašalina nustatytus pažeidimus, dėl kurių sustabdytas leidimo galiojimas;
- pašalinamos kitos priežastys, nurodytos Reglamento (ES) Nr. 1143/2014 8 straipsnio 5 dalyje;
- leidimo turėtojas pateikė prašymą panaikinti leidimo galiojimo sustabdymą, jeigu prieš tai buvo pateikęs prašymą sustabdyti leidimo galiojimą.

LEIDIMO NAUDOTI INVAZINES RŪŠIS GALIOJIMO PANAIKINIMAS

Leidimo naudoti invazines rūšis galiojimas panaikinamas, jei:

- leidimo naudoti invazines rūšis turėtojas pateikia rašytinį prašymą panaikinti leidimo naudoti invazines rūšis galiojimą;
- leidimo naudoti invazines rūšis turėtojas likviduojamas ar reorganizuojamas, baigdamas leidime naudoti invazines rūšis nurodytą veiklą;
- leidimo naudoti invazines rūšis turėtojas miršta;
- leidimo naudoti invazines rūšis turėtojas per 6 mėnesius nuo sprendimo dėl leidimo naudoti invazines rūšis galiojimo sustabdymo priėmimo dienos nepašalina nustatytų pažeidimų, dėl kurių buvo sustabdytas leidimo naudoti invazines rūšis galiojimas;
- per vienus metus nuo sprendimo dėl leidimo naudoti invazines rūšis galiojimo sustabdymo priėmimo dienos nepašalinamos kitos priežastys, nurodytos [Reglamento \(ES\) Nr. 1143/2014 8 straipsnio 5 dalyje](#);
- leidimo naudoti invazines rūšis turėtojas nepateikė prašymo dėl leidimo naudoti invazines rūšis galiojimo sustabdymo panaikinimo tol, kol baigėsi prašyme dėl leidimo naudoti invazines rūšis galiojimo sustabdymo nurodyto leidimo naudoti invazines rūšis galiojimo sustabdymo terminas;
- leidimui naudoti invazines rūšis išduoti asmuo pateikė suklastotus duomenis ir dokumentus.

DAŽNIAUSIAI UŽDUODAMI KLAUSIMAI (DUK)

Ar galiu namuose laikyti invazinį gyvūną?

Vadovaujantis Invazinių rūšių kontrolės ir naikinimo tvarkos aprašo <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.179371/asr> (toliau -Tvarkos aprašo) 9 punktu, gyvybingų invazinių rūšių laikymas, auginimas, veisimas, dauginimas, mainymas, įvežimas, perkėlimas, prekyba ar kitoks jų naudojimas yra draudžiamas, išskyrus atvejus, nurodytus Tvarkos aprašo III skyriaus 31 ir 35 punktuose ir kai yra išduotas leidimas, nurodytas Tvarkos aprašo 33 punkte.

Ar galiu laikyti invazinį gyvūną, kuris yra Lietuvos invazinių rūšių sąraše, jei jo neveisiu?

Vadovaujantis Tvarkos aprašo 31punkto 31.3 papunkčiu, naudoti invazines gyvūnų rūšis, kurios įrašytos į Invazinių Lietuvoje rūšių sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. rugpjūčio 16 d. įsakymu Nr. D1-433 „Dėl Invazinių Lietuvoje rūšių sąrašo“ ir neįtrauktos į Sąjungos invazinių rūšių sąrašą leidžiama kai gyvūnai teisėtai įgyti ir (ar) išveisti (padauginti) iki 2014 m. liepos 1 d. (kai rūšys įtrauktos į Lietuvos invazinių rūšių sąrašą iki 2014 m. liepos 1 d.) arba įgyti iki šių rūšių įrašymo į Lietuvos invazinių rūšių sąrašą. Šiuos gyvūnus dauginti draudžiama ir turi būti užkirstas kelias jiems ištrūkti į laisvę. Jeigu invazinė rūšis įtraukta ir į Lietuvos invazinių rūšių sąrašą, ir į Sąjungos invazinių rūšių sąrašą, taikomos Reglamento (ES) Nr. 1143/2014 ir Invazinių rūšių kontrolės ir naikinimo tvarkos aprašo nuostatos, reglamentuojančios į Sąjungos invazinių rūšių sąrašą įtrauktų rūšių naudojimą.

Kur pranešti pastebėjus invazinį gyvūną?

Pranešti apie pastebėtą invazinį gyvūną galima Invazinių rūšių informacinėje sistemoje <https://inva.biip.lt/>